

מסע החיים
הרב מואיז נבון

במדבר פרק לג, א-נו

(א) אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן: (ב) וכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי יקוק ואלה מסעיהם למוצאייהם: ...

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק נ

... דע כי כל ספור שתמצאהו כתוב בתורה הוא לתועלת הכרחית בתורה, אם לאמת דעת שהוא פנה מפנות התורה, או לתקון מעשה מן המעשים, עד שלא יהיה בין בני אדם עול וחמס. ... ומזה סדר זכר המסעות יראה מפשוטו של ענין שזכר מה שאין תועלת בו כלל ...

... (ג) ויסעו **מרעמסס** בחדש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים: (ד) ומצרים מקברים את אשר תהיה יקוק בהם כל בכור ובאלהיהם עשה יקוק שפטים: (ה) ויסעו בני ישראל מרעמסס ויחנו בספת: (ו) ויסעו מספת ויחנו באתם אשר בקצה המדבר: (ז) ויסעו מאתם וישב על פי החירת אשר על פני בעל צפון ויחנו לפני מגדל: (ח) ויסעו מפני החירת ויעברו בתוך הים המדבר וילכו דרך שלשת ימים במדבר אתם ויחנו במקרה:

שמות פרק טו - (כב) ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכד שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים: (כג) ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה: (כד) וילנו העם על משה לאמר מה נשתה: (כה) ויצעק אל יקוק ויורהו יקוק עץ וישלף אל המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו: (כו) ויאמר אם שמוע תשמע לקול יקוק אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יקוק רפאך: (כז) ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים:

(ט) ויסעו ממרה ויבאו אילמה ובאילים שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים ויחנו שם: (י) ויסעו מאילים ויחנו על ים סוף: (יא) ויסעו מים סוף ויחנו במדבר סין: (יב) ויסעו ממדבר סין ויחנו בדפקה: (יג) ויסעו מדפקה ויחנו באלוש: (יד) ויסעו מאלוש ויחנו ברפידים ולא היה שם מים לעם לשתות:

(טו) ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני: (טז) ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת התאנה: (יז) ויסעו מקברת התאנה ויחנו בחצרות:

(יח) ויסעו מחצרות ויחנו ברמתה: (יט) ויסעו ברמתה ויחנו ברפון פרץ: (כ) ויסעו מרפון פרץ ויחנו בלבנה: (כא) ויסעו מלבנה ויחנו ברסה: (כב) ויסעו מרסה ויחנו בקהלתה: (כג) ויסעו מקהלתה ויחנו בהר שפר: (כד) ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה: (כה) ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת: (כו) ויסעו ממקהלת ויחנו בתחת: (כז) ויסעו מתחת ויחנו בתרח: (כח) ויסעו מתרח ויחנו במתקה: (כט) ויסעו ממתקה ויחנו בחשמנה: (ל) ויסעו מחשמנה ויחנו במסרות: (לא) ויסעו ממסרות ויחנו בבני יעקן: (לב) ויסעו מבני יעקן ויחנו בחר הגדגד: (לג) ויסעו מחר הגדגד ויחנו בביטבתה: (לד) ויסעו מביטבתה ויחנו בעברנה: (לה) ויסעו מעברנה ויחנו בעצין גבר:

אבן עזרא במדבר כ: א

הנהה אין בתורה כלל שום מעשה או נבואה רק בשנה הראשונה ובשנת הארבעים.

(לו) ויסעו מעצין גבר ויחנו במדבר צן הוא קדש:

במדבר פרק כ, א-יב - (א) ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון [בשנת הארבעים] – אבן עזרא וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם: (ב) ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן: ... (ה) ולמה העליטנו ממצרים להביא אתנו אל המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה ונפן ורמון ימים אין לשתות: ... (יא) וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירו:

(לב) ויסעו מקדש ויחנו בהר ההוי בקצה ארץ אדום: (לח) ויעל אהרן אל הר ההר על פי יקוק וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש: (לט) ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במתו בהר ההר: ס (מ) וישמע הפנעני מלך ערד והוא ישב בנגב בארץ כנען בבא בני ישראל: (מא) ויסעו מהר ההר ויחנו בעלמנה: (מב) ויסעו מצלמנה ויחנו בפיון: (מג) ויסעו מפיון ויחנו באבת: (מד) ויסעו מאבת ויחנו בעיי העברים בגבול מואב: (מה) ויסעו מעיים ויחנו בדיבן גד: (מו) ויסעו מדיבן גד ויחנו בעלמן דבלתמה: (מז) ויסעו בעלמן דבלתמה ויחנו בהרי העברים לפני נבו: (מח) ויסעו מהרי העברים ויחנו בערבת מואב על ירדן ורח: (מט) ויחנו על הירדן מבית הישמת עד אבל השטים בערבת מואב: ס

ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק נ [1204-1138, ספרד/מצרים]

... ומקום הצורך [לרשימת המסעות הוא] גדול מאד, מפני שכל המופתים אינם אמתיים אלא רק למי שראם, אך לעתיד ישוב זכרם לסיפור, ואפשר שיכזיבם השומע, וידוע שאי אפשר להיות וגם לא יצויר שיהיה מופת עומד קיים לדורות לבני אדם כלם, וממופתי התורה מן הגדולים שבהם, עמוד ישראל במדבר ארבעים שנה והמצא בו המן בכל יום, והמדבר הוא כמו שזכר הכתוב, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, והם מקומות רחוקים מאד מן הישוב, בלתי טבעיים לאדם, לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומין אין לשתות, ואמר בהם גם כן ארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם, וכתוב בתורה לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם, ואלו כלם מופתים גדולים גלויים נראים, וכאשר ידע השם יתעלה שאפשר לפקפק באלו המופתים בעתיד, כמו שמפקפקין בשאר הספורים, ויחשב שעמידתם היתה במדבר קרוב מן הישוב שאפשר לאדם לעמוד בו, כאלו המדברות ששוכנים בהם הערביים היום, או שהם מקומות שאפשר לחרוש בהם ולזרוע ולקצור, או להזון באחד הצמחים אשר היו שם, או שמטבע המן לרדת במקומות ההם תמיד, או שיש במקומות ההם בארות מים, ומפני זה הסיר המחשבות ההם כלם, וחזק עיני אלו המופתים כלם בבאור המסעות ההם, שיראו אותם הבאים וידעו גודל המופת, בעמוד מין האדם במקומות ההם ארבעים שנה. ...

צור המור, פרשת מסעי [ר' אברהם בר יעקב סבא, 1440-1508, ספרד/פורתוגל/תורקיה/איטליה]

אלה מסעי. ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'. הנה כתיבת אלו המסעות נראה שהיו מיותרות. עד שאמרו שהוא הודיע חסדיו של מקום שלא היו נעים ונדים. שהרי בארבעים שנה לא הלכו אלא מ"ב מסעות. ועוד הודיע החסד הגדול שעשה עמהם להפליא. שספק צרכיהם במדבר בארץ לא זרועה. ותאנה וגפן ורמון ומים אין. וכ"ז בהיותם בארץ רחוקה מן היישוב. וה' המטיר להם לחם מן השמים. וכן נראה כי הטעם שנכתבו אלו המסעות. ...

וכן נראה שנכתבו בכאן אלו המסעות בשם ה'. להשרישנו שרש ובטחון גדול בגאולה העתידה. ובענין הצרות העוברות עלינו. ולחזק ידיים רפות. לפי שהשם צופה ומביט עד סוף כל הדורות וראה הגליות שיעברו עלינו. ובפרט הגלות הרביעי החזק. וכתב אלו המסעות להבטיחנו בטחון גדול וחזק. כי אף על פי שנעבור צרות רבות ורעות. השם יחיינו ויוציאנו מגלותינו... וזה להבטיחנו כי כן יעשה השם בגאולה העתידה. שאע"פ שנהיה נעים ונדים מהר לגבעה וממלכות למלכות ומגירוש לגירוש. מארץ ישראל לחוצה לארץ ומצרפת לספרד ומספרד למלכות ישמעאל ויענונו. וישוב קדם סלה ישמרנו. כי בעונותינו גלות ירושלם אשר בספר דכבר נתגרשו כולם ולא נשאר איש בכל המלכות. זולתי הנשארים אשר נשארו מן השבי ומן המלקוח ומן הדבר והרעב. נסים ופליטים מחרב אדום למלכות פרס ולמלכות ישמעאל. והנם כל המון ישראל מכל גלות ספרד ומלכות פא"ס. עד שנתקיים בנו בעונותינו ונשארתי מתי מספר תחת אשר הייתם ככוכבי השמים לרוב. ואנו בטוחים בה' שיוציאנו מגלותינו ומדלותינו כמו שהוציא לאבותינו ממצרים. אף על פי שלא נהיה ראויים וכל זה מצד רחמינו:

... ויקשב ה' וישמע התלאות והמסעות והמאורעות הכתובות בספר זכרון לפניו. מיום אשר גלינו מארצנו עד היום הזה שהוא קרוב מאלף וחמש מאות שנה. יעלו המסעות לאין מספר כשתוציא אלף וחמש מאות שנה לארבעים ארבעים שנה. ובכל ארבעים שנה ארבעים ושנים מסעות. וכל שכן וכל שכן שאם נמנה המסעות שהלכנו מעת שגלינו מספרד עד היום שהם שמונה שנים. תמצא שהם יותר מאלף מסעות בים וביבשה. בענין שראוי שכל אלו המסעות יהיו כתובים בספר זכרון ע"פ השם ויזכור תלאותינו ומהומותינו. ויראה עניינו ועמלינו ולחצינו ודחקינו. כמו שראה עוני אבותינו במצרים ובמסעות המדבר. וישלח לנו שני המשיחים להושיענו כיד ה' הטובה עליהם כמו ששלח למשה ולאהרן להושיעם ממצרים....

... ולהורות שיש באלו המסעות דבר גדול. אמרו רבותינו ז"ל שנכתבו כאן שנים וארבעים מסעות. רמז לשם המפורש של שנים וארבעים. ... אין להפסיק החזן בקריאת הפרשה. ...

משנה ברורה סימן תכ"ק כ"א

... כתב בספר צור המור מ"ב מסעות שבפרשת אלה מסעי אין להפסיק בהם שהם כנגד שם מ"ב:

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ק"ז עמוד א

... ר' יאשיה אומר: ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, שנא': + במדבר כ"ו + "לשמות מטות אבותם ינחלו", אלא מה אני מקיים + במדבר כ"ו + "לאלה תחלק הארץ בנחלה"? לאלה - כאלה להוציא את הטפלים; ר' יונתן אומר: לבאי הארץ נתחלקה הארץ, שנאמר: "לאלה תחלק הארץ בנחלה", אלא מה אני מקיים "לשמות מטות אבותם ינחלו"? משונה נחלה זו מכל נחלות שבעולם, שכל נחלות שבעולם - חיינן יורשין מיתם, וכאן מיתם יורשין חיינן. אמר רבי: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? לשני אחין כהנים שהיו בעיר אחת, לאחד יש לו בן אחד, ואחד יש לו שני בנים, והלכו לגור, זה שיש לו בן אחד - נוטל חלק אחד, וזה שיש לו שני בנים - נוטל שני חלקים, ומחזירין אצל אביהן וחוזרין וחולקין בשוה. ...

1	1	1
$\frac{3}{2}$		$\frac{3}{2}$
$\frac{3}{2}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$

1	1	
1	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$

R. Meir Abulafya (Yad Rama): "Even though they [those who left Mitzrayim] already died before entry into the land, we view them as if they are alive during the entry into the land."

משנה אבות ב טז - הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה...